

СЪВРЕМЕННА БЪЛГАРСКА ЛЕКСИКОЛОГИЯ И ЛЕКСИКОГРАФИЯ

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“

ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

t_alexandrova_@mail.bg

Книжка 1 за 2024 г. на списание „Български език“ съдържа 6 статии и 1 научно съобщение, посветени на актуални проблеми на съвременната българска лексикология и лексикография.

Сия Колковска разглежда „Особености при представянето на терминологичните единици в многотомния академичен *Речник на българския език*“. Лексикографските параметри, специфични за неговата микроструктура, обуславят включването на разнообразна информация за терминологичните единици, която не е характерна за терминологичните речници: данни за граматичните особености, за антонимите на някои термини, за произхода на заетите термини и др.

В статията на Цветелина Георгиева „Лексикографският параметър *комбинирана заглавка* в двуезичен речник“ се въвежда, дефинира и използва за първи път работният термин *комбинирана заглавка*. Анализират се моделите комбинирани заглавни единици, използвани в двата българско-сръбски речника на Марин Младенов. Дават се препоръки относно начина на изготвяне на българско-чужд речник.

Изследването на Цветанка Аврамова „За гнездовия подход при представянето на производни думи в тълковния речник (с оглед на съществителните с формант *-(e)ств(o)/-stv(i)/-(c)tv(i)* в българския и чешкия език“ се фокусира върху абстрактните съществителни с този формант в два еднотомни тълковни речника на българския и чешкия език, използващи азбучно-гнездовото подреждане на думите. Анализират се случаите, в които е оправдано съществителните с този формант да останат в речниковата статия на друга дума, без да се тълкуват, и кога следва да бъдат представени като отделни заглавки, а значението им да бъде дефинирано. Прави се изводът, че азбучно-гнездовият принцип трябва да бъде прилаган, като се отчитат спецификите на производните лексеми.

Диана К. Иванова разглежда „*Nomina loci* с наставка *-ниц(a)* в българския език (продуктивна в миналото и днес)“. Доказва се, че наставката *-ниц(a)* отразява динамиката в езика – прехода на лексеми от активния в пасивния пласт,

ревитализацията на някои пасивни лексеми, възникването на неологизми, следващи утвърдените словообразователни модели, развитието на неосемантизми, проприализацията, чийто резултат са фирмонимите. Проследява се и едно ново явление – инкорпорирането на *Nomina loci* в интернет пространството, което доказва продуктивността на словообразователния формант *-ниц(а)* и в настоящия етап от развитието на българския език.

В статията на Йоана Сатола-Сташковяк „Из историята на създаването в Полша на *Съвременен българско-полски речник*“ се разглежда историята на създаването на речника, коментират се лексикографските принципи за разработването му, както и начините на описание на лексиката в него. Речникът, чийто първи том излиза през 2014 г., е разработен от Й. Сатола-Сташковяк и В. Косеска-Тошева въз основа на предходния им опит в съпоставителното изследване на българския и полския език. Речникът е основан на оригинална методология за лексикографско описание и е замислен така, че да отговаря на потребностите на студенти, изучаващи български или полски като чужд, на лектори, специалисти по славистика, както и на по-широка читателска аудитория.

Статията на Надежда Костова „Лексикографски параметри на двуезичен речник“ представя някои аспекти на лингвистичното конструиране на този тип речници. Разглеждат се лексикографски проблеми и решения относно макро- и микроструктурата на двуезичен речник. Коментират се лексикографските параметри на българско-хърватски речник и начините на тяхната реализация в контекста на цялостната концепция за неговото разработване. Систематизират се процесите на взаимодействие на параметрите на двуезичния речник.

Материалът на Ванина Сумрова в рубриката „Научни съобщения“ е със заглавие „Новите значения на прилагателното *чувствителен* – защо да (не) ги предпочитаме“. Авторката разглежда новите значения на прилагателното *чувствителен* в българския език, повлияни от английски, които се откриват в словосъчетания като *чувствителна информация*, *чувствителни данни*, *чувствителни теми*, *чувствителни разкази* и под. Тези значения до толкова контрастират с досегашните употреби на прилагателното, че пораждат енантиосемия. Изброени са множество синоними, с които според контекста това прилагателно име в разглежданите словосъчетания може да се замени.

✉ доц. д-р Татяна Александрова
Секция за съвременен български език
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
при Българската академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България